

10/11

Då Chaim Weizmann i maj 1948 blev republikens Israels förste president framstod detta val för de flesta som ett självklart erkännande av ojämförliga insatser. Theodor Herzl var den moderna sionismens upphovsman och teoretiker, Weizmann har varit ledaren framför alla andra vid det praktiska genomförandet av sionismens idéer. Han var en av samtidens främsta och mest framgångsrika statsmän, grundare av en ny stat, vars första svåra år till stor del tack vare hans auktoritet inom och utom landet kunnat genomlevas utan katastrof.

Weizmann föddes år 1874 i en liten stad i Vitryssland. Han fick på grund av sin ovanliga begåvning och föräldrarnas uppoffringar genomgå gymnasiet i Pinsk och studerade sedan naturvetenskap, främst kemi, vid tyska och schweiziska universitet. Redan under studenttiden blev han aktiv sionist; man kan säga att han var född sionist, ty så snart han fick kännedom om Herzls idéer fann han dem uttrycka något självfallet och ofrånkomligt. Att judarna skulle samlas i Sion som en fri nation, det var för Weizmann mer än en profetia, det var den verklighet i vilken han levde, den verklighet som gjorde det möjligt att leva. Efter doktorsgrad i Genève kom han år 1904 till Manchester,

gafte sig och arbetade som universitetslärare och industrikemist. Samtidigt blev han sionismens främste representant i propaganda och förhandlingar; under årtionden verkade han, som det heter i memoarerna, "i patrulltjänst mellan Jerusalem och San Francisco".

En avgörande framgång blev Balfourdeklarationen år 1917, vari den brittiska regeringen lovade judarna "ett nationellt hem i Palestina". Det har sagts, och Lloyd Georges memoarer har kunnat utnyttjas för påståendet, att deklarationen väsentligen var betingad av engelsmännens tacksamhet för de betydande tjänster som kemisten Weizmann gjorde västmakterna under kriget. Uppfattningen är knappast riktig; både Weizmanns egna uppgifter och andra källor (exempelvis Thomas Jones nyligen utkomna bok om Lloyd George) visar att moralisten och politikern Weizmann lyckats övertyga de brittiska ledarna om deklarationens riktighet och lämplighet. Under de följande årtiondena fortsatte Weizmann sin dubbla verksamhet som vetenskapsman och statsgrundare. Han blev på en gång ledare och utformare av kompromisser. År 1920 blev han ordförande i sionistorganisationen Jewish Agency, år 1932 styrelseordförande

vid det nyupprättade judiska universitetet. Han anklagades stundom, liksom alla förmedlare, för eftergifter och svaghet, men hans ställning som sionismens största namn bevarades.

Weizmanns memoarer, avslutade år 1948, har utkommit på svenska. De ger bilden av en stor och god man, en sällsynt förening av passion och moderation.

Herbert Tingsten